

EKSAMEN

Emnekode: SFB10613	Emne: Budsjettering og driftsregnskap
Dato: 18. mai 2015	Eksamenstid: 4 timer, kl. 9.00 til kl. 13.00
Hjelpemidler: Kalkulator	Faglærer: Hans Kristian Bekkevard
<p>Oppgavesettet består av 8 sider inklusiv denne forsiden og et vedlegg på 3 sider. Kontroller at oppgaven er komplett før du begynner å besvare spørsmålene. Merk at skjemaene i vedlegget kun er ment som støtte – de skal ikke benyttes til å levere besvarelsen.</p> <p>Oppgavesettet består av 3 oppgaver, hvor hver oppgaves vekt er angitt. Alle oppgavene skal besvares.</p> <p>Mener du noe er uklart eller mangler så ta selv de nødvendige forutsetninger og skriv ned din vurdering.</p> <p>Lykke til.</p>	
Sensurdato: 10. juni 2015	
Karakterene er tilgjengelige for studenter på studentweb senest to dager etter oppgitt sensurfrist. Følg instruksjoner gitt på:	

Oppgave 1 (60 %) Driftsregnskap

Kjekk AS er en liten Østfoldbedrift. De har spesialisert seg på produksjon av en liten, totrinns gardintrapp som de kaller «Stig».

Bedriften har en tilvirkningsavdeling der hele produksjonen foregår. Alle materialer tilsettes i tilvirkningsavdelingen ved produksjonsstart. Alt arbeid med gardintrappa gjøres ferdig i denne avdelingen. Den blir ferdig i en operasjon, så bedriften har altså ingen varer i arbeid. Kjekk AS benytter selvkostkalkulasjon.

Driftsregnskapet er lagt opp som et standardkostregnskap etter selvkostmetoden.

Følgende standardkalkyle foreligger for en stk. «Stig»:

Direkte materialer	3 kg à kr 50,-	150,00
Direkte lønn	0,5 timer à kr 280,-	140,00
<i>Indirekte kostnader:</i>		
Materialavdelingen	kr 5,- per kg	15,00
Tilvirkningsavdelingen	kr 85,- per time	42,50
<hr/>		
Tilvirkningskost		347,50
Salgs og adm. kostnader	20 % av tilvirkningskost	69,50
<hr/>		
Selvkost		417,00

Standardkalkylen ovenfor er basert på budsjettet for 2015. Der er det budsjettet med produksjon og salg av 36 000 enheter av «Stig». Budsjettåret er delt opp i 12 like månedsperioder.

Årsbudsjettet for de indirekte kostnadene i 2015 ser slik ut:

	Variable	Faste	Sum
Indirekte kostnader i materialavdelingen	216 000	324 000	540 000
Indirekte kostnader i tilvirkningsavdelingen	540 000	990 000	1 530 000
Indirekte salgs- og administrasjonskostnader		2 502 000	2 502 000

Aktivitetsmålet for indirekte kostnader i materialavdelingen er antall kg.

Aktivitetsmålet for indirekte kostnader i tilvirkningsavdelingen er arbeidstimer.

Indirekte kostnader til salgs- og administrasjon innkalkuleres som et prosenttillegg beregnet av tilvirkningskost solgte varer.

- Vis med utgangspunkt i tallene over hvordan standardsatsen pr. kg (kr 5,-) for de indirekte kostnadene i materialavdelingen er beregnet i standardkalkylen. Vis også hvordan tillegget for de indirekte salgs- og administrasjonskostnadene (20 % av tilvirkningskost) fremkommer.

Det foreligger følgende *virkelige* tall for januar 2015:

Tilvirkning/salg	Antall enheter satt i produksjon	3 100
	Antall enheter solgt	2 800
	Salgspris per enhet	450
Direkte kostnader	Direkte materialer (8 700 kg)	435 000
	Direkte lønn tilvirkningsavdelingen (1 525 timer)	442 250
Indirekte kostnader	Variable kostnader i materialavdeling	20 000
	Faste kostnader i materialavdeling	25 000
	Variable kostnader i tilvirkningsavdelingen	44 000
	Faste kostnader i tilvirkningsavdelingen	85 000
	Faste kostnader i salg-/adm.-avdeling	208 500

- b) Sett opp lønnsregnskapet og materialregnskapet for januar 2015 og beregne avvikene i de direkte kostnadene. Kommenter det du finner.
- c) Beregne beholdningsendring for ferdigvarer i januar både i volum og i kroner.
- d) Sett opp driftsregnskapet for januar måned med standardkost etter selvkostmetoden.
- e) Splitt opp standardsatsen for de indirekte kostnadene i tilvirkningsavdelingen (85 kr/t, se kalkylen) i to satser, en sats for faste kostnader og en sats for variable kostnader.
- f) Analyser dekningsdifferansene for de indirekte kostnadene i tilvirkningsavdeling (både faste og variable) og kommenter kort det du finner.
- g) Sett opp en standardkalkyle for «Stig» etter bidragsmetoden.
- h) Vurder og forklar om resultatet for Kjekk AS i januar hadde blitt bedre eller dårligere dersom driftsregnskapet hadde blitt ført med bidragsmetoden i stedet for selvkostmetoden (gi et kort verbalt svar).
- i) Sett opp en enkel beregning som viser hvor mye bedre eller dårligere resultatet i januar ville ha blitt (i kroner) ved bruk av bidragsmetoden i stedet for selvkostmetoden i driftsregnskapet.

Oppgave 2 (10 %) Relevante kostnader

En møbelbutikk har et vareparti på lager med inntakskost på kr 30 000. Varene har imidlertid vist seg umulig å selge fordi designet er helt umoderne. Butikken planlegger derfor å kaste varene. En frivillig organisasjon kontakter så butikken og tilbyr kr 2 000 for hele partiet.

- a) Hva er den relevante varekostnaden for butikken i dette tilfellet, og hva blir eventuelt resultatet av salget?

AS Oljå har ansatt en rekke ingeniører og påtar seg prosjekter for bedrifter i oljesektoren. Lønnskostnaden for en ingeniør utgjør kr. 5 000,- per dag (lønnskostnad inkludert alle sosiale kostnader). Med det siste årets dramatiske fall i oljeprisen så har oppdragsmengden for AS Oljå blitt kraftig redusert, og ut fra et «føre var» prinsipp i tilfelle fortsatt nedgang, så har ledelsen begynt å diskutere mulig utleie av ingeniører direkte til oljeselskapene. Personalsjefen mener at utleieprisen for en ingeniør i så fall bør settes til kr 5 000,- pr. dag siden AS Oljå da vil få dekket sine kostnader.

- b) Hvilke forhold mener du må tas med i vurderingen? Er du enig med personalsjefen? Forklar kort.

Oppgave 3 (30 %) Budsjettering

Smart AS har i lengre tid slitt med likviditeten. Det siste året har selskapet foretatt en del endringer som har gjort at likviditeten har bedret seg. Det er utarbeidet følgende resultatbudsjett for 1. kvartal 2016.

	Januar	Februar	Mars
Salgsinntekter	876 000	948 000	852 000
Varekostnader	219 000	237 000	213 000
Avanse	657 000	711 000	639 000
Lønn	230 000	240 000	220 000
Feriepenger	27 600	28 800	26 400
Arbeidsgiveravgift	36 300	37 900	34 800
Husleie	15 000	15 000	15 000
Bilkostnader	30 000	30 000	30 000
Andre driftskostnader	200 000	200 000	200 000
Avskrivninger	20 000	20 000	20 000
Sum driftskostnader	777 900	808 700	759 200
Driftsresultat	98 100	139 300	92 800
Rentekostnader	50 000	50 000	50 000
Resultat før skattekostnad	48 100	89 300	42 800

Du får disse opplysningene i tillegg:

- Alle beløp avrundes til nærmeste ti -10- kroner.
 - Bedriften har som mål for likviditetsreserven at den ved utgangen av en måned skal være minst 30 % av salget med mva. i den aktuelle måneden.
 - Alt salg skjer på kreditt. Forutsett 25 % mva på salget. Kundene har en gjennomsnittlig kredittid på 15 dager. Per 31.12.2015 ventes kundefordringene å være kr 640 000.
 - Varebeholdningen på lageret skal reduseres med kr 10 000 i januar og med kr 20 000 i februar og 20 000 i mars. Alle varekjøp er kredittkjøp. Forutsett 25 % mva på varekjøp. Kredittiden på varekjøpene er i gjennomsnitt 30 dager. Leverandørgjelden per 31.12.2015 beregnes å være kr 255 000.
 - Lønn blir utbetalt samme måned som den påløper. Arbeidsgiveravgift for 6. termin 2015 på kr 70 000 skal betales 15. januar. Arbeidsgiveravgift (14,1 %) for 1. termin 2016 skal betales 15. mars. En ansatt skal slutte i januar og skal derfor ha utbetalt kr 10 000 i opptjente feriepenger samme måned. Det betyr at skyldig arbeidsgiveravgift på disse feriepengene også skal betales i 1. termin (15. mars).
 - Resten av de betalbare kostnadene med unntak av rentekostnadene blir betalt i den måneden kostnaden oppstår/påløper. Det er 25 % mva. på samtlige bilkostnader, husleie og andre driftskostnader.
 - Renter og provisjon av kassekreditten blir betalt 30. mars med kr 15 000. Bedriften betaler renter og avdrag på et langsiktig lån med kr 42 000 15. januar.
 - Skyldig merverdiavgift for 6. termin 2015 skal betales 10. februar med kr 219 000.
 - Bedriften betaler første termin av forskuddsskatten for 2016 den 15. februar med kr 32 000.
- a) Du skal sette opp likviditetsbudsjett for **mars** 2016 og vurdere om likviditetsmålet i pkt. 2 ovenfor blir oppfylt. Bedriften forutsetter en likviditetsreserve på kr 150 000 pr. 1. mars 2016. Du skal ikke/behøver ikke å sette opp beregninger for hele kvartalet. Fokuser på det som er relevant for likviditeten i **mars** måned.
- b) Forklar hvordan likviditetsreserven beregnes. Beskriv fra et økonomistyringsperspektiv eksempler på tiltak som kan være aktuelle for å forbedre en bedrifts likviditetsmessige situasjon, både på kort og lang sikt.

Vedlegg

NB: Disse er ment som eventuell kladd/hjelp – besvarelsen din skal IKKE føres på disse.

Normalkostregnskap etter selvkostprinsippet												Periode: _____		
Beskrivelse	Normalsats		Ordre 1		Ordre 2		Ordre 3		Ordre 4		NORMALKOST Kr	VIRKELIG Kr	DEKNINGS- DIFF.	
	Kr	%	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr				
Salgsinntekter														
Direkte materiale														
Direkte lønn														
Avd.														
Direkte lønn														
Avd.														
Indirekte tilvirkningskostnader														
Avd.														
Avd.														
Avd.														
Avd.														
Tilvirkningskost i perioden														
Beholdningsendringer varer i arbeid														
Tilvirkningskost ferdige varer														
Beholdningsendringer ferdige varer														
Tilvirkningskost salg														
Indirekte kostnader salg adm														
SELVKOST														
PRODUKTRESULTAT														
Sum dekningsdifferanser														
PRODUKSJONSRESULTAT														

Normalkostregnskap etter bidragsprinsippet												Periode: _____		
Beskrivelse	Normalsats		Ordre 1		Ordre 2		Ordre 3		Ordre 4		NORMAL- KOST Kr	VIRKELIG Kr	DEKNINGS- DIFF.	
	Kr	%	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr				
Salgsinntekter														
Direkte materialer														
Direkte lønn														
Indirekte variable tilvirkningskostnader														
Avd.														
Avd.														
Avd.														
Avd.														
Tilvirkningsmerkost i perioden														
Beholdningsendringer varer i arbeid														
Tilvirkningsmerkost ferdige varer														
Beholdningsendringer ferdige varer														
Tilvirkningsmerkost salg														
Indirekte variable salg adm. kostnader														
SALGSMERKOST														
KALKULERT DEKNINGSBIDRAG														
Sum dekningsdifferanser														
VIRKELIG DEKNINGSBIDRAG														
Faste kostnader:														
Avd.:														
Avd.:														
Avd.:														
Avd.:														
Avd.:														
Avvik faste kostnader														
PRODUKSJONSRESULTAT														

Avvik/dekningsdifferanser:

Materialregnskap

Standard-kostnader	Virkelig forbruk vurdert til Ps	Virkelige kostnader	Mengde-avvik	Prisavvik	Totalt avvik
PsMs (1)	PsMv (2)	PvMv (3)	1-2	2-3	1-3

Lønnsregnskap

Standard-kostnader	Virkelig forbruk vurdert til Ls	Virkelige kostnader	Tidsavvik	Lønns-satsavvik	Totalt avvik
LsTs (1)	LsTv (2)	LvTv (3)	1-2	2-3	1-3

Avviksanalyse variable indirekte kostnader (eks. hvor tid er aktivitetsmålet):

1 Standard-kostnad	2 Fleksibelt budsjett	3 Virkelige kostnader	Effektivitets-avvik	Forbruksavvik	Totalt avvik
$(Ts \cdot k_s^{var})$	$(Tv \cdot k_s^{var})$	Virkelig	1-2	2-3	(1-3)

Avviksanalyse faste indirekte kostnader (eks. hvor tid er aktivitesmål):

1 Standard-kostnad	2 Budsjett	3 Virkelige kostnader	Beskjeftigelses-avvik	Forbruksavvik	Totalt avvik
$(Ts \cdot k_s^{fast})$	Budsjett	Virkelig	1-2	2-3	(1-3)